

mgr Andrzej Sokołowski

Tytuł pracy doktorskiej: Negatywne zdarzenia życiowe a regulacja emocji: zróżnicowanie psychologiczne i neurobiologiczne

Promotor dr hab. Wojciech Dragan

Streszczenie

Prezentowane badanie naukowe dotyczy zagadnień związanych ze stresem oraz regulacją emocji. W pracy poszukiwano neuronalnych korelatów procesów regulacji, które związane są z doświadczaniem negatywnych zdarzeń życiowych. Badanie łączy dorobek klasycznej psychologii ze współczesnym podejściem neuronauki. Głównym celem pracy było scharakteryzowanie psychologicznego i neurobiologicznego zróżnicowania w zakresie procesów regulacji emocji związanych z doświadczaniem negatywnych zdarzeń życiowych. Celem szczegółowym natomiast była weryfikacja dwóch hipotez konsekwencji stresu w kontekście procesów regulacji emocji: hipotezy dopasowania oraz hipotezy kumulatywnego stresu. Badanie zostało oparte na procesualnym modelu regulacji emocji, który wyróżnia między innymi procesy regulacji związane z kontrolą poznawczą oraz kontrolą uwagi. W badaniu wzięło udział 90 młodych dorosłych, którzy różnili się pod względem poziomu występowania negatywnych zdarzeń życiowych w dzieciństwie oraz w ostatnim okresie życia. Badanie składało się z dwóch części. Część kwestionariuszowa obejmowała pomiar zmiennych odnoszących się do trudności w regulacji emocji, stosowanych strategii regulacji emocji oraz nasilenia objawów psychopatologii. Część neuroobrazowa polegała na pomiarze aktywności mózgu związanej z procesami regulacji emocji oraz przetwarzania ekspresji emocjonalnych. Zaprojektowano trzy zadania poznawcze służące do wzbudzenia aktywności neuronalnej związanej z uwagowymi i poznawczymi aspektami regulacji emocji oraz z przetwarzaniem informacji dotyczącej ekspresji. Dane zostały zebrane przy wykorzystaniu metody obrazowania za pomocą funkcjonalnego rezonansu magnetycznego. Przeprowadzono analizy mające na celu określenie związku między występowaniem negatywnych zdarzeń życiowych z omawianymi zmiennymi. W celu weryfikacji hipotezy dopasowania zbadano związek między interakcją negatywnych zdarzeń życiowych w dzieciństwie i w dorosłości a poziomem omawianych zmiennych. W celu zbadania addytywnego wpływu stresu posłużono się kumulatywnym wskaźnikiem stresu. W zakresie funkcjonowania psychologicznego potwierdzono związek występowania negatywnych zdarzeń życiowych z trudnością w regulacji emocji w zakresie podejmowania celowego działania. Wyższy poziom negatywnych doświadczeń był również związany z częstszym stosowaniem nieadaptacyjnych strategii regulacji emocji (ruminacji oraz obwiniania innych), ale także adaptacyjnych (akceptacji, pozytywnego przewartościowania i planowania). Wykazano również, że ekspozycja na stresujące zdarzenia była związana z nasileniem objawów fobii społecznej, agorafobii, objawów wegetatywnych oraz depresji. W zakresie podstaw neurobiologicznych potwierdzono, że poziom doświadczenia negatywnych zdarzeń był związany z połączeniami funkcjonalnymi mózgu w obszarze struktur korowych i podkorowych. Wykazano, że poziom stresujących zdarzeń był związany z siłą połączeń funkcjonalnych z ciałem migdałowatym, brzuszno-boczną oraz grzbietowo-boczną korą przedczołową. Uzyskane wyniki wskazują, że stresujące doświadczenia z okresu dzieciństwa oraz dorosłości wchodzi z sobą w interakcję. Rezultaty pozwoliły na potwierdzenie zarówno hipotezy kumulatywnego stresu, jak i hipotezy dopasowania. Wyjaśniają one związek między ekspozycją na stresujące wydarzenia a funkcjonowaniem człowieka na poziomie psychologicznym oraz neuronalnym. Opisane w tej pracy

badanie jest pierwszą próbą weryfikacji różnych hipotez dotyczących konsekwencji stresu w kontekście procesów regulacji emocji. Rezultaty pracy mogą przyczynić się do zrozumienia związku między doświadczanym stresem a realizacją procesów regulacji emocji. Przybliżają również do zrozumienia neuronalnych korelatów przetwarzania informacji emocjonalnych w kontekście występowania negatywnych zdarzeń życiowych.